

Aabenraa
Kommune

Aabenraa Kommunes beredskabsplan vedrørende håndtering af vold og seksuelle overgreb over for børn og unge

Opd. d. 08.05.2017

Beredskabsplan for mistanke eller viden om vold og/eller seksuelle overgreb over for børn og unge

Til dig, der arbejder med børn og unge i Aabenraa Kommune

Beredskabsplanen for mistanke eller viden om vold og/eller seksuelle overgreb over for børn og unge skal ses i forlængelse af pjecen Fællesskabets børn.

Beredskabsplanen er tænkt som en mere detaljeret handleguide til ledere og medarbejdere i den enkelte dagpleje, institution og skole ved mistanke eller viden om vold og/eller seksuelt overgreb over for børn og unge.

Definition på fysisk og psykisk vold:

Aabenraa kommune har valgt følgende definition, som bygger på Socialstyrelsens definition:

»... Vold er en handling eller trussel, der – uanset formålet – krænker en anden persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen – uanset om personen er et barn eller en voksen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller

overhører handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt. Handlingen overskrider endvidere samfundets love og normer«.

»Uanset typen af vold, der begås mod et barn, så er der tale om, at barnet udsættes for en adfærd fra forældre, andre omsorgsgivere, fra andre børn, som er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare. Vold omfatter også, når børn er vidne til vold, f.eks. mod en forælder eller søskende«.

Fysisk vold kan f.eks. være at blive udsat for slag, spark, brændemærkning, skoldning, kvælertag eller anden form for straf. Det kan f.eks. være voldsom rystelse af et mindre barn, der kan føre til hjerne-skader. Omskæring af piger er også vold, der er omfattet af straffelovsbestemmelserne.

Psykisk vold kan f.eks. være følelsesmæssig afvisning, trusler om at blive forladt, trusler om straf og indespærring, at blive nedgjort eller være udsat for nedværdigende behandling. Det er også psykisk vold at være vidne til fysisk vold mod en anden nærtstående i familien.

Når det drejer sig om fysisk vold mod børn/unge, gælder straffelovsbestemmelserne efter §244, §245, §245a, §246.

Dertil kommer, at revselsesretten blev afskaffet ved lov i 1997, hvorefter det nu kan ses i forældreansvarslovens §2, stk.2: Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling.

Definition af seksuelle overgreb:

I forståelsen af, hvad et seksuelt overgreb er, lægges der vægt på de traumer, som overgrebet kan forårsage samt på, hvilke konsekvenser, det seksuelle overgreb kan have for barnet eller den unges videre trivsel og personlige udvikling.

Socialstyrelsens definition »Der er tale om et seksuelt overgreb, når et barn inddrages i seksuelle aktiviteter, som det ikke kan forstå rækkevidden af, udviklingsmæssigt ikke er parat til og derfor ikke kan give tilladelse til og/eller aktiviteter af denne karakter, der overskrider samfundets sociale eller retslige normer«.

De strafferetlige bestemmelser definerer følgende kategorier af handlinger som strafbare:

1. Samleje med slægtning i nedadstigende linje eller samleje mellem bror og søster §210.
2. Samleje eller anden kønslig omgang med et barn under 15 år – dog 18 år, hvis barnet eller den unge er betroet til undervisning/opdragelse §222, 223, 224.
3. Blufærdighedskrænkelse (blotteri, beføling, beluring, verbal uterlighed) samt optagelse, besiddelse og udbredelse af fotos/film osv. af person under 18 år, §232, 230, 235.
4. Køb af seksuelle ydelser fra personer under 18 år, §223a.

Særlige principper i forbindelse med underretning om overgreb:

Vold og seksuelle overgreb er omfattet af straffelovens bestemmelser. Hvis mistanke eller viden om vold og seksuelle overgreb retter sig mod en eller begge forældre eller en person med forældre-lignende forhold til barnet, **må ingen af forældrene orienteres.**

Det er Myndighedsafdelingen i Børn & Families opgave at orientere og inddrage forældrene. Endvidere er det myndighedsafdelingens opgave at tage stilling til evt. inddragelse af børnehuse.

Underretninger vedr. vold og overgreb håndteres efter særlige interne retningslinjer i myndighedsafdelingen. Det betyder, at der

straks tages stilling til, hvad der er nødvendigt at foretage sig i pågældende sag, herunder nødvendig beskyttelse af barnet/den unge samt stillingtagen til politianmeldelse, evt. efter anonym drøftelse med politiet.

I en del sager er der behov for mere viden, hvorfor barnets aktuelle vilkår undersøges, og/eller der iværksættes en egentlig socialfaglig undersøgelse med henblik på at yde relevant støtte. Det skal understreges, at bekymring vedr. et barns trivsel

i al almindelighed selvfølgelig kræver dialog med forældrene.

Særligt om politiets rolle, når der er sket en anmeldelse:

I en akut opstået situation med mistanke om seksuelt overgreb, er det vigtigt af hensyn til den politimæssige efterforskning at forholde sig til, om der evt. findes spor efter overgrebet. Det er vigtigt for politiet at kunne sikre spor af umiddelbare skader, f.eks. sæd, spyt. Politiet er indstillet på at komme direkte til institutionen og her finde ud af, om der er behov for at sikre bevis. Det kan også betyde sikring af sæd, spyt, hår på barnets krop og tøj. Det er politiet, der afgør, om et barn skal til **retsmedicinsk undersøgelse**.

Hvis der er synlige spor af slag, så skal det sikres, at barnet undersøges på skadestue/læge på sygehusets børneafdeling, hvor der kan tages billeder. Myndighedsafdelingen underrettes straks, og det videre forløb aftales med Myndighedsafdelingen.

Sådan handler du – fire forskellige scenarier

I de følgende afsnit gennemgås handleguides i forbindelse med fire forskellige scenarier for vold og seksuelle overgreb over for børn/unge:

1. Konkret viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb, når mistanken retter sig mod forældre eller forældre lignende person.
2. Konkret viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb udøvet af en person i familiens netværk eller ukendt.
3. Konkret viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb udøvet af en ansat.
4. Konkret viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb udøvet af et barn/ung under 15 år.

Konkret viden eller mistanke om vold eller seksuelle overgreb, når forældre eller forældreliggende person er mistænkt

Medarbejders opgave:

- Tal ikke med forældre om mistanken.
- Drøft og afklar mistanken med din nærmeste leder.
- Skriv ned, hvilke tegn, signaler eller hændelser, der ligger til grund for mistanken.
- Hvis mistanken rejses af en pårørende eller andre, så nedskriv vedkommendes beskrivelse af den konkrete mistanke – undlad at tolke på oplysningerne.
- Når barnet ytrer sig. Lyt til barnet, men undgå at udspørge eller afhøre barnet.
- Hold fokus på barnet, vær til rådighed. Har barnet lidt psykisk eller fysisk overlast? Tjek med din leder vedr. vigtige observationspunkter.
- Tal ikke om din mistanke med nogen, der ikke er involveret i sagen.
- Hvis din leder ikke er til stede, så kontakt selv Myndighedsafdelingen i Børn & Familie og aftal nærmere.

Leders opgave:

- Tal ikke med forældre om mistanken.
- Du har ansvar for behandling af sagen, herunder ansvar for at fremsende underretning til Myndighedsafdelingen.

Underretningspligten må ikke tilsidesættes, selvom der allerede er et samarbejde i gang omkring et barn.

- Hvis du er i tvivl, så kan du kontakte Myndighedsafdelingen i Børn & Familie og i anonymiseret form bede om hjælp til en nærmere vurdering af oplysningerne.
- Orientér din medarbejder om, hvorvidt oplysningerne har ført til underretning. Hvis du har valgt ikke at sende underretning, så oplys din medarbejder om, at vedkommende vil kunne anvende sin personlige underretningspligt.
- Tal ikke om din mistanke med nogen, der ikke er involveret i sagen.
- Orientér din egen afdeling i forvaltningen.
- Bistand til den bedst mulige håndtering af sagen internt på institutionen/skolen kan fås gennem PPR og/eller Familie- og Ungecentret.
- Pressehåndtering: Det aftales med forvaltningen, hvem der i givet fald udtaler sig.

Konkret viden eller mistanke om vold eller seksuelle overgreb begået af en person i familiens netværk eller en ukendt

Medarbejders opgave:

- Tal ikke med forældrene om mistanken.
- Drøft og afklar din mistanke med din nærmeste leder.
- Skriv ned, hvilke tegn, signaler eller hændelser, der ligger til grund for mistanken.
- Hvis mistanken rejses af en pårørende eller andre, nedskriv da vedkommendes beskrivelse af den konkrete mistanke og undlad at tolke på oplysningerne.
- Lyt til barnet og lad barnet fortælle, men undgå at udspørge eller afhøre barnet.
- Hold fokus på barnet. Vær til rådighed. Har barnet lidt psykisk eller fysisk overlast?
- Tjek med din leder vedr. vigtige observationspunkter.
- Hvis din leder ikke er til stede, så kontakt selv Myndighedsafdelingen i Børn & Familie og aftal nærmere.

Leders opgave:

- Tal ikke med forældrene om mistanken.
- Som leder har du ansvar for behandling af mistanken og for at fremsende underretning til Myndighedsafdelingen i Børn & Familie.
- Vurdér oplysningerne fra din

medarbejder, herunder om der er grundlag for umiddelbar underretning til Myndighedsafdelingen.

- Hvis du er i tvivl, kan du i anonymiseret form kontakte Myndighedsafdelingen i Børn & Familie med henblik på hjælp til en nærmere vurdering af oplysningerne.
- Der skal altid sendes underretning til Myndighedsafdelingen i Børn & Familie uden at orientere forældrene.
- Orienter efterfølgende din medarbejder om, hvorvidt oplysningerne har ført til underretning. Hvis du har valgt ikke at sende underretning, så orientér din medarbejder om, at vedkommende fortsat vil kunne anvende sin personlige underretningspligt.
- Orienter din egen afdeling i forvaltningen.
- Orientering af ansatte på institutionen/skolen.
- Håndtering af sagen internt i institutionen/skolen, i form af evt. orientering til ansatte. Bistand til håndtering i den konkrete sag kan fås hos PPR og/eller Familiecentret.
- Pressehåndtering: det aftales med forvaltningen, hvem der i givet fald udtaler sig.

Konkret viden eller mistanke om vold eller seksuelt overgreb udøvet af en ansat

Ved viden om seksuelt overgreb

begået af en ansat i institutionen skal der af lederen øjeblikkeligt rettes henvendelse til pågældende afdelingschef i forvaltningen samt ske en underretning til myndighedsafdelingen vedr. barnet/børnene. Den pågældende afdelingschef i forvaltningen vurderer, om der er grundlag for at foretage politianmeldelse, eller om der er tale om en grundløs mistanke.

Ved mistanke om overgreb:

Medarbejders opgave:

- Medarbejder har ansvar for at kontakte nærmeste leder med sin mistanke. Også hvis mistanken er rejst af en pårørende.
- Hvis mistanken er rettet mod leder, skal medarbejderen henvende sig direkte til egen afdelingschef i forvaltningen.
- Efter henvendelse til ledelse/forvaltning afventes nærmere tilbagemelding, og medarbejder skal ikke foretage sig yderligere.
- Medarbejderen skal holde fokus på barnet/børnene, stille sig til rådighed, men undlade at afhøre.
- Tal ikke om din mistanke med nogen, der ikke er involveret i sagen.

Leders opgave:

- Leder har ansvar for at kontakte sin afdelingschef i forvaltningen. Det gælder også selvejende institutioner med driftsoverenskomst med kommunen. Behandling af en sag i en selvejende institution sker i samarbejde med bestyrelsen/ foreningen.
- Afdelingschefen i forvaltningen iværksætter de fornødne interne procedurer for behandling af sagen, herunder orientering af direktøren og udvalgsformanden.
- Politianmeldelse foretages enten af institutionsleder/skoleleder eller pågældende afdeling i forvaltningen.
- Forvaltningen iværksætter sammen med institutionens leder - og evt. bestyrelse - opfølgning i forhold til forældrekræds og øvrigt personale.
- Pressehåndtering: det aftales i forvaltningen, hvem der i givet fald udtaler sig.

Konkret viden eller mistanke om vold eller seksuelle overgreb udøvet af et barn/ung under 15 år

Foretag en vurdering af, hvorvidt en seksuel handling er udtryk for eksperimenterende leg eller et overgreb:

- Modenhed og aldersforskel mellem børnene.
- Er der tale om fælles nysgerrighed og fælles eksperimenteren?
- Er der krav om hemmeligholdelse?
- Er der brugt magt og trusler i forbindelse med børnenes samvær?
- Virker et af børnene modvilligt eller kuet?
- Optræder der rituelle eller sadistiske/voldelige elementer i børnenes samvær?

Medarbejders opgave:

- Har medarbejder selv overrasket børnene i situationen, spørg da på en neutral måde om, hvad de leger/laver, og hvor de evt. har set eller kender denne leg fra. Lyt til børnene og undgå at afhøre dem.
- Drøft og afklar eventuelt din viden/mistanke med en kollega, som også kender barnet eller evt. begge børn.
- Gå til nærmeste leder og orientér om, hvad du enten har set, hørt eller gjort i den konkrete situation.
- Skriv ned, hvilke tegn, signaler

eller hændelser, der ligger til grund for din viden eller mistanke – undlad tolkninger.

- Hvis du har fået din viden eller mistanke af en pårørende eller andre, nedskriv da vedkommendes beskrivelse så konkret som muligt og undlad at tolke på disse oplysninger.
- Vis i den efterfølgende periode interesse og omsorg for begge børn.
- Tal ikke om mistanken med nogen, der ikke er involveret i sagen.

Leders opgave:

- Vurdér oplysningerne fra medarbejderen, herunder om karakteren af oplysningerne tyder mere på en eksperimenterende leg end på en overgrebssituation.
- Hvis du er i tvivl om ovenstående, kan du kontakte Myndighedsafdelingen, hvor sagen kan fremlægges i anonymiseret form til vurdering af oplysningerne, herunder hvornår og hvordan forældrene orienteres og inddrages.
- Hvis det er afklaret, at det drejer sig om en voldelig eller seksuel handling, skal du hurtigst muligt

indkalde og/eller orientere begge børns forældre om hændelsen, men overvej sammen med Myndighedsafdelingen, hvordan og hvornår forældre inddrages.

- Ved samtalen med forældre skal du orientere om, at der skal indsendes en underretning til Myndighedsafdelingen på hvert af børnene, så de kan få den rette hjælp og støtte.
- Orienter egen afdeling i forvaltningen.
- Anmod evt. om bistand gennem forvaltningen til den interne håndtering i institutionen, dvs. evt. orientering og drøftelse med øvrige forældre.

Links

SISO – videnscenter for sociale indsatser ved vold og seksuelle overgreb mod børn
www.servicestyrelsen.dk/siso.

Fællesskabet børn -
<http://www.aabenraa.dk/files/Aabenraa/Galleri/handleguide.pdf>

Adresser:

Børn og Familie

Tinglev Midt 2
6360 Tinglev
Tlf. 73 76 76 76

Mail: post@aabenraa.dk
underretninger@aabenraa.dk

Familie- og Ungecentret

Rådhusgang 4
6200 Aabenraa
Tlf. 73 76 87 44

Åben rådgivning
torsdage kl. 14.00-17.00

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning

Tinglev Midt 2
6360 Tinglev
Tlf. 73 76 72 37

Mail: ppr@aabenraa.dk
Mandag-onsdag kl. 7.45-15.15
Torsdag ..... kl. 7.45-16.00
Fredag ..... kl. 7.45-14.00

Aabenraa
Kommune

